

Српско археолошко друштво

Музеј Крајине Неготин

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Неготин, 30. мај – 1. јун 2019. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

Владимир Величковић, председник општине Неготин
Татјана Панић, члан општинског већа за културу, информисање и туризам
Ивица Трајковић, директор, Музеј Крајине
Гордан Јањић, Музеј Крајине
мр Војислав Ђорђевић, секретар Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

prof. dr Arthur Bankoff, Brooklyn College, New York (USA)
проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду
doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
др Иван Семьян, Южно - Уральский государственный университет, Челябинск (РУС)
др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд
доц. др Дејан Радичевић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд
др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд
др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд
др Јелена Булатовић, Лабораторија за биоархеологију, Филозофски факултет, Београд
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Музеј Крајине Неготин

За издавача: Адам Црнобрња и Ивица Трајковић

Штампа: Studio M, Beograd

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-09-0

Република Србија
Министарство културе и информисања

XLII скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања Републике Србије

Татјана Михаиловић, Народни музеј Краљево

ОРГАНИЗАЦИЈА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ И ПРЕРАДЕ РУДЕ НА ЗАПАДНОМ КОПАОНИКУ ТОКОМ КАСНЕ АНТИКЕ

Истраживања археометалуршког локалитета Зајачак на Западном Копаноу (1995-98.; Народни музеј Краљево, Археолошки институт Београд) као и ревизионо чишћење објеката и сонди ради детаљног дигиталног фотодокументовања, рекогносцирања и мапирање објеката у његовој околини (2010. Народни музеј Краљево), даје велики број индиција за разумевање начина на који је током касне антике била организована експлоатација гвожђа и бакра, као и технологија њихове прераде. Са друге стране богате рудне зоне уз Ибар, биле су основа формирању огромног металуршког погона са стотинама пећи на потезу Карадака. Реч је о добро организованом систему чију окосницу чини близина рудника и металуршких погона, али и мрежа мањих и већих утврђења, која обезбеђују, сигурност како процеса производње, тако и транспорта полуфабриката. Овом приликом приказаћемо како је један добро осмишљени технолошки систем функционисао и како се прилагођавао рудним ресурсима у једном делу ибарских аргентарија, као стратешки важном рудном ревиру у Горњој Мезији.

Гордана Јеремић, Археолошки институт, Београд

ОБРАДА МЕТАЛА И КРАЈ РИМСКЕ ВИЛЕ НА ЦЕНТРАЛНОБАЛКАНСКОМ ПОДРУЧЈУ – НЕКА ЗАПАЖАЊА

Обиље разноврсних руда у централнобалканским областима и њихова доступност на римском тржишту, омогућавали су развој различитих заната, организованих од локалних радионица до државних *fabrica* или царских *officina*. Нарочито су рудници Централног Балкана играли значајну улогу у економици Царства у периоду касне антике, у време када су бројни комплекси Западне Европе доживљавали колапс или гашење.

Једну од основних јединица економског и друштвеног живота у римским провинцијама чинила је римска вила (*pars rustica*). Подигнута на имању ван градског језгра, чинила је организациону и економску јединицу која је произвела робу потребну или атрактивну локалном или удаљеном тржишту. Једна од активности становника вила била је и

обрада метала, организована претежно за сопствене потребе (поправке металних делова пољопривредног алата, металних делова превозних средстава и друго).

Бројна археолошка истраживања и студије су показали да је римска вила доживљавала корените промене у периоду касне антике, када институције државне организације на простору Централног Балкана слабе или се потпуно гасе. Промене су нарочито видљиве у периоду од друге трећине 4. века. На бројним налазиштима се уочавају процеси дезинтеграције касноантичке економике. За потребе мањих металуршких активности користе се постојећи капацитети вила, најчешће стан власника имања, али и други објекти – купатила, хореуми и друго. Налази калуца за израду предмета указују на различите врсте предмета који су израђивани (функционални метални делови одеће, на пример), али могу упућивати и на ангажовање путујућих мајстора-занатлија. Обрада метала у највећем броју случајева је показала да се у њој се користи рециклирани метал различитог састава и квалитета.

Tena Karavidović, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Tomislav Brenko, Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko – geološko – naftni
fakultet, Zagreb, Hrvatska
Tajana Sekelj Ivančan, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska

MOČVARNA ŽELJEZNA RUDA – SIROVINA ZA PROIZVODNJU ŽELJEZA NA PROSTORU SLIVA RIJEKE DRAVE U PODRAVINI (SZ HRVATSKA) TIJEKOM KASNE ANTIKE I RANOG SREDNJEG VIJEKA

Ekstenzivnim terenskim pregledom šireg područja Podravine (SZ Hrvatska) prepoznati su tragovi primarne proizvodnje željeza, potencijalnih talioničkih peći i radionica na oko 70 lokacija s kojih je površinski prikupljena talionička zgura. O vremenskoj pripadnosti pojedinih nalaza nije moguće sa sigurnošću govoriti obzirom na površinski zapis pojedinih lokacija koji ukazuje na korištenje istih položaja u različitim vremenskim razdobljima. Međutim, arheološka iskopavanja provedena su na četiri lokaliteta pri čemu su istražene talioničke radionice i/ili peći koje je moguće smjestiti u vremenski period kasne antike i ranog srednjeg vijeka. Primarna proizvodnja željeza podrazumijeva dostupnost prirodnih resursa koje u prvom redu čini željezna ruda, drvo, glina i voda te znatnu razinu znanja i vještina. U radu se razmatraju prirodne značajke nizinskog krajolika dravskog sliva kao preduvjet

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
902/904(497.11)(048)
902/904:005.745(497.11) (083.97)
902/904:061.2(497.11)

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина (42 ; 2019 ; Неготин)

Програм, извештаји и апстракти / Српско археолошко друштво, XLII Скупштина и Годишњи скуп Неготин, 30. мај - 1. јун 2019. године ; [приредили Адам Црнобрија и Војислав Филиповић]. - Београд : Српско археолошко друштво ; Неготин : Музеј Крајине, 2019 (Beograd : Studio M). - 139 стр. ; 21 cm
Текстови на срп. (ћир. и лат.) и енгл. језику. - Тираж 200.
ISBN 978-86-80094-09-0 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (42 ; 2019 ; Неготин)

а) Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (42 ; 2019 ; Неготин) --

Програми б) Археолошка истраживања -- Србија -- Апстракти
COBISS.SR-ID 276461324